

19. Väestösuojelutoimisto

Henkilökunta. Väestösuojelutoimiston henkilökunta muuttui kertomusvuonna siten, että suunnittelu- ja koulutuspäälliköksi tuli Martti Suhosen tilalle 1.8. lukien Aulis Salovaara. Yleissuunnittelijana oli Into Tuori 30.4. saakka, Aulis Salovaara 1.5.–31.7. välisen ajan sekä Esa Sammallahti 1.12. lukien.

Kalliosuojien ja hälytinlaitteiden hoitohenkilöstöön kuului työnjohtaja, sähköyliasentaja, koneasentaja, 2 sähköasentajaa, putkiasentaja, 2 laitosiestä ja 11–12 kalliosuojanhoitajaa eli yhteensä 19–20 henkeä.

Hallinnollinen toiminta. Kertomusvuonna merkittiin diaariin 1 455 kirjettä. Näistä oli hallinnollisia asioita 738, suunnittelu- ja koulutusasioita 615 sekä rakenteellisen suojelun asioita 102. Kalliosuojien vuokrasopimuksia tehtiin 9. Rahatoimistolle lähetettiin 138 maksuosoitusluetteloa, 1 005 laskua ja 59 palkanmaksukehoitusta.

Kalliosuojien vuokrauksesta oli tuloja kertomusvuonna 1 190 364 mk, käyttökustannusten ollessa 368 002 mk. Kaikki vuokrauskelpoiset suojatilat olivat koko toimintavuoden vuokrattuina.

Suunnittelutoiminta. Kertomusvuoden aikana sisäasiainministeriö jakoi useita pysyväisohjeita, joista tärkeimmät koskivat avustustoimintaa, väestösuojelun toimeenpanoorganisaation muodostamista, väestösuojelun suunnittelua kunnassa ja hälytystoimintaa. Edellisten lisäksi annettu suojeluosastojen ryhmitysalueiden sijoittamista kaupungin ulkopuolelle koskeva ohje muutti merkittäväällä tavalla yleisjärjestelyjä.

Pääasiassa jo edellisen vuoden aikana laadittu kaupungin evakuoitus suunnitelma valmistui ja jaettiin asianomaisille lokakuussa. Muu suunnittelutyö kohdistui em. uusien ohjeiden edellyttämiin tehtäviin. Avustustoiminnan perussuunnitelman runko valmistui ja lähetettiin Uudenmaan lääninhallitukselle. Helsingin sotilaspiirin esikunta sai suoritetuksi uuden organisaation edellyttämät henkilövaraukset pääpiirteittäin vuoden vaihteeseen mennessä. Naulakallion ensi-apuasemaa koskeva suunnitelma valmistui myös kertomusvuonna. Merkittävin kertomusvuoden suunnittelukohteista oli kuitenkin materiaalin kokonaishankintaohjelma, jonka väestösuojelulautakunta hyväksyi materiaalihankintojen perustaksi.

Suunnittelutyötä häiritsi sekä suunnittelu- ja koulutuspäällikön että yleissuunnittelijan vaihtuminen lähes samanaikaisesti, jolloin yleissuunnittelijan paikka oli useita kuukausia ilman viranhoitajaa.

Kertomusvuonna jatkettiin v. 1968 aloitettua laitossuojeluvollisten suojelusuunnitelmien tarkistamista. Vuoden loppuun mennessä eri toimipaikkoja koskevia tarkistettuja suojelusuunnitelmia olivat väestösuojelutoimistolle lähettäneet kaupungin virastot ja laitokset 196, teollisuus- ja likeyritykset 286 ja asuinkiinteistöt 28.

Väestösuojelutoimiston kehoituksesta huolimatta 89 laitosta ei lähettänyt suojelusuunnitelmaansa tarkastettavaksi. Näiden suhteen väestösuojelulautakunta ryhtyy toimenpiteisiin vuoden 1972 alussa.

Väestönsuojelutoimisto ei kyennyt työvoimapuutteen vuoksi edelleenkaan riittävästi tarkistamaan ja avustamaan kaupungin omien virastojen ja laitosten väestönsuojelun suunnittelutyötä. Suunnitelmat olisi tarkistettava ao. kohteissa.

Viesti- ja hälytystoiminta. Kertomusvuonna suoritettiin radioyhteyksokkeilut suojeleustojen suunnitelluille ryhmitysalueille. Yhteydet toimivat hyvin.

Kertomusvuonna täydennettiin ja laajennettiin III suojelupiirin toimiston sisäistä viestiverkkoa siten, että se palvelee hyvin myös koulutustarkoitusta. Vuoden lopulla aloitettiin VI suojelupiirin ja 64. suojelelohkon sisäisten viestiverkkojen asennustyöt.

Lisäksi tilattiin kaksi uutta suurtehohälytinkoneistoa, pystytettiin Strömbergintien laitesuojan yhteyteen 25 m:n korkuinen alumiiniprofiilista rakennettu ristikkotorni suurtehohälytintä varten sekä suoritettiin loppuun suurtehohälyttimen koneiston asennukset Munkkiniemen laitesuojassa.

Väestönsuojelumateriaali. Materiaalihankeintoihin oli kertomusvuonna käytettävissä kaikkiaan 430 262 mk, josta 149 529 mk oli hälytys- ja viestiverkoston hankintamäärärahoja.

Palveluihin tarvittavat materiaalityypit olivat seuraavat: henkilökohtaiset suojelevälineet, tiedustelu- ja valvontavälineet, pelastus-, puhdistus- ja sammutusvälineet, viestija sähkötekniset välineet sekä talous- ja lääkintävälineet.

Kertomusvuonna hankittiin pääasiassa sammutus- ja talousvälineitä.

Valmistunut kokonaishankintaohjelma rahoitetaan v. 1972 osittain edellisiltä vuosilta käyttämättä jääneillä varoilla. Naulakallion ja Strömbergintien ensiapuasemien varustamiseksi osoitettiin terveydenhoitolautakunnan käyttöön 210 000 mk.

Koulutustoiminta. Väestönsuojelutoimisto järjesti kertomusvuonna 58 laitossuojelun kurssia, joilla oli oppilaita 1 371 sekä 29

yleisen väestönsuojelun kurssia, joihin osallistui 701 henkilöä.

Yleisen väestönsuojelun kurseista on erityisesti syytä mainita kaksi vss-johtajiston jatkokurssia, kaksi suojeleustojen johtajien kurssia ja evakuoinnin johto- ja suoritushenkilöstön kurssit. Vuoden aikana koulutuksen saanut henkilöstö valittiin ja sijoitettiin väestönsuojelun toimeenpano-organisaation eri tehtäviin koulutuksensa mukaisesti. Tätä menettelyä on tarkoitus jatkaa edelleen lisäämällä erityisesti vapaaehtoisen sektorin osuutta. Evakuointisuunnitelman ja siihen liittyvien toimintaohjeiden valmistuttua voitiin todeta koulutuksen edenneen rinnan suunnitelman valmistumisen kanssa.

Virasto- ja laitossuojelun kurssien lukumäärä ja oppilasmäärät kasvoivat huomattavasti. Tämä johtui lähinnä sairaala- ja huoltoviraston suojelevalvojakurseista, jotka järjestettiin ao. laitoksissa työpaikkakoulutuksena. Tällainen järjestely säästi koulutettavien aikaa ja mahdollisti suuremman oppilasmäärän samanaikaisen irrottamisen. Lisäksi koulutus tehostui, kun aihetta voitiin käsitellä ao. laitoksen puitteissa.

Kaupungin tärkeimpien laitosten sekä erityisesti teollisuuslaitosten suojelejohtajia koulutti edelleen Suomen Väestönsuojelujärjestö.

Väestön omatoimisen suojelelun koulutuksesta huolehtivat edelleen Helsingin Väestönsuojeluyhdistys ja Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiri.

Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen järjestämiä väestön talossuojelun kurseja oli yhteensä 100, joihin osallistui 1 909 henkilöä. Teollisuuden ja liikeyritysten suojelelun kurseja pidettiin yhteensä 25, joilla oli yhteensä 865 osanottajaa.

Näiden lisäksi yhdistys järjesti yhteensä 36 esitelmä- ja informointitilaisuutta, joihin osallistui 1 802 henkilöä.

Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin järjestämää ensiapu- ja kotisairaanhoidokoulutusta annettiin yh-

teensä 254 kurssilla 4 634 henkilölle. Lisäksi järjestettiin laitoksissa yhteensä 4 ensiapu-luentoa, joilla oli 47 osanottajaa.

Kun edellisinä vuosina ei saatu kalliosuo-jien teknillisen hoitohenkilöstön kurseille vapaaehtoista tietä riittävästi oppilaita, kääntyi väestönsuojelutoimisto sellaisten kaupungin laitosten puoleen, joiden palveluksessa on teknillisen koulutuksen saanutta henkilökuntaa. Kertomusvuonna saatiin täten koulutetuksi 16 suojanhoitajaa. Lähivuo-sien kokonaistarve (95) saataneen koulute-kuksi kuuden vuoden kuluessa.

Pelastuskoirista oli loppukokeen suoritta-neita 6, peruskokeen 12 ja näiden lisäksi so-pivuuskokeen suorittaneita koiria 12.

Väestönsuojat. Kertomusvuoden syksyllä valmistui Strömbergintien kalliosuoja ensi-apuasemaa sekä suojelupiirin ja lohkon toi-mistoa varten. Rakentamisesta huolehti ra-kennusvirasto pääasiassa omana työnään. Samoihin aikoihin valmistui väestönsuojelu-toimiston teettämänä myös Kustaankarta-non laitesuoja suojelupiirin ja lohkon toi-mistoa varten.

Kaupunginhallituksen 1.6. tekemän pää-töksen perusteella siirrettiin Gunillanpolun varrella Laajasalossa sijaitseva korsurakenne kiinteistölautakunnalta väestönsuojelulauta-kunnan hallintoon. Tiloihin on tarkoitus ra-kentaa suurtehohälyttimen konehuonetilat.

Valmiissa kalliosuojissa, joiden suojahuo-neala oli 35 074 m², oli vuoden lopulla 45 225 suojapaikkaa yleisöä varten sekä 1 845 suo-japaikkaa vss-organisaatiolle. Suojapaikkojen lukumäärä lisääntyi edelliseen vuoteen ver-rattuna 795 paikalla.

Rakenteilla oleviin kahteen kalliosuojaan, suojahuoneala 10 257 m², on suunniteltu 15 100 suojapaikkaa yleisölle ja 210 suoja-paikkaa vss-organisaatiolle. Suunnitteilla oli kaikkiaan 22 kalliosuojaa, joissa olisi tilaa 51 230 m² sekä yhteensä 80 380 suojapaik-kaa yleisölle ja 641 paikkaa vss-organisaatiolle.

Talokohtaisissa suojissa, suojahuoneala 155 194 m², oli v:n 1971 lopussa 250 261 suojapaikkaa. Lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 14 590 suojapaikkaa. Talo-kohtaisia suojia oli kertomusvuoden lopussa yhteensä 2 308.

Väestönsuojeluasetuksen 21 § 7 kohdan edellyttämä talokohtaisten suojien valvonta-tarkastustehtävä kuului kertomusvuonna pa-lolaitokselle. Väestönsuojelutoimistolle ilmoit-tettiin vain 89:stä väestönsuojien tarkastuk-sesta, joten on siis todettava, että palolai-tos ei voinut suorittaa tehtävää.

Tiedotus- ja yhteistoiminta. Helsingin kau-pungin väestönsuojelun järjestelyjä ja val-miutta pyrittiin edelleen tekemään tunnetuk-si mm. järjestämällä esittelytilaisuuksia mo-nille kaupungin omille hallintoelimille, kuten kaupunginvaltuustolle sekä ulkopuolisille jär-jestöille ja yhteisöille. Tutustumiskäynnin tekivät mm. väestönsuojelun ylijohdon tak-tillinen ja evakuointijaosto, neljä maanpuo-lustuskorkeakoulukurssia, Ruotsin maanpuo-lustuskorkeakoulu, Norjan teollisuussuojelun ylijohdon edustajat, Sveitsin väestönsuoje-lun ylijohdon edustajat, ulkovaltojen Suo-meen valtuutetut sotilasasiamiehet, Porvoon mk:n väestönsuojeluviranomaiset, poliisi-, palo- ja sotilasviranomaiset, useat väestön-suojelukurssit sekä monet helsinkiläiset yhdis-tykset, yhteisöt ja vapaat kansalaisjärjestöt.

Kaupungin evakuointisuunnitelman julkis-tamiseksi annettiin lehdistölle haastatteluja ja informaatiota rakenteellisesta suojelusta ja kalliosuojien normaaliajan käytöstä sekä järjestettiin erilaisia tutustumiskäyntejä.

Tulot ja menot. T u l o j a oli kertomus-vuonna yhteensä 1 230 030 mk. Määrärahoja oli käytettävissä kaikkiaan 3 791 277 mk, m e n o t olivat 3 462 778 mk, joten käyttä-mättä jäi 328 499 mk.

Avustuksina suoritettiin Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirille ja Helsingin Väestönsuojeluyhdistykselle yh-teensä 151 250 mk.